מה כאן מתן שמן בכלי אף להלן מתן שמן בכלי [א] ומה להלן יציקה ובלילה אף כאן יציקה ובלילה: חלות בוללן דברי רבי וחכמים אומרים סולת: ת"ר [1]סלת בלולה [א]מלמד שנבללת סולת רבי אומר חלות בוללן שנאמר [2]חלות בלולות אמרו לו והלא לחמי תודה נאמר בהן חלות ואי אפשר לבוללן [ב] כשהן חלות אלא סולת כיצד עושה [ג]נותן שמן בכלי קודם לעשייתן ונותנה ונותן שמן עליה ובוללה ולשה ואופה ופותתה ונותן עליה שמן וקומץ רבי אומר חלות בוללן שנאמר חלות בלולות בשמן כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתה ונותנה ולשה ואופה ופותתה ונותן עליה שמן ובוללה וחוזר ונותן עליה שמן וקומץ אי אפשר [ד] דקאמרי ליה רבנן לרבי מאי היא אמר רבי שמואל בר רב יצחק רביעית שמן היא היאך מתחלקת לכמה חלות: החלות טעונות בלילה ורקיקן משיחה: תנו רבנן חלות בלולות ולא רקיקין בלולין שיכול והלא [ה]דין הוא ומה חלות שאינן טעונות משיחה טעונות בלילה רקיקין שטעונין משיחה אינו דין שטעונין בלילה תלמוד לומר חלות בלולות ולא רקיקין בלולין רקיקין משוחין ולא חלות משוחות שיכול והלא דין הוא ומה רקיקין שאינן טעונין בלילה טעונין משיחה חלות שטעונות בלילה אינו דין שטעונות משיחה תלמוד לומר רקיקין משוחים ולא חלות משוחות מאי תלמודא אמר רבא לא לישתמיט [ו] ולכתוב חלות משוחות ורקיקין בלולין: כיצד מושחן כמין כי והשאר נאכל וכו': [ז]מאי כמין כי אמר רב כהנא כמין כי יווני: תנו רבנן מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין מביא לוג שמן וחוצהו חציו לחלות וחציו לרקיקין [ח] וחלות בוללן ורקיקין מושחן ומושח את הרקיק על פני כולו ושאר השמן מחזירו לחלות [ט]רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל לכהנים: תניא אידך [י]רקיקין הבאים בפני עצמן מביא לוג שמן ומושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל שמן שבלוג רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר"ש מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל לכהנים: **מתני'** [כ]כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה [יא]:

גמ' למעוטי מאי אמר רב פפא למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים תנו רבנן [3]פתות אותה פתים מנחה לרבות כל המנחות לפתיתה יכול שאני מרבה אף שתי הלחם ולחם הפנים ת"ל אותה [3]ויצקת שמן מנחה לרבות כל המנחות ליציקה יכול שאני מרבה אף מנחת מאפה [מ]תלמוד לומר עליה שמן אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין תלמוד לומר היא מאי תלמודא אימא להוציא מנחת כהנים

אמר

מה כאן. במנחת מרחשת מתן שמן בכלי דכתיב (ויקרא ב) סלת בשמן תעשה ובמנחת ד) מחבת כתיב יציקה ובלילה (שם): **סלת בלולה.** האי קרא במחבת כתיב וה"ה לשאר מנחות: **ואי אפשר לבוללן.** ה) כדמפרש לקמן: **כיצד עושה.** למנחת מחבת ומרחשת נותן מתן שמן בכלי ונותן הסלת בשמן: **כיצד הוא עושה.** מיירי מכל מנחות דעלמא נותן מתן שמן בכלי וכו': ו) **מאי היא.** מאי טעמא אי אפשר ללחמי תודה שיהו נבללין חלות: **אמר ר' שמואל.** להכי אי אפשר דהאי לוג שמן היה בתודה ולא יותר כדשמעינן לקמן בפ' שתי מדות (דף פח. ע"ש) וחציו של חצי הלוג לרקיקין וחציו לרבוכה ואי אמרת דבוללן כשהן חלות היאך יכול לבלול חלות בחצי חצי לוג אלא ודאי כשהן סלת בוללן: ח) ע"א **שפיר קאמרי ליה רבנן.** שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי דתודה אי אפשר לבוללה חלות ונבללין סולת וה"ה למחבת ומרחשת דנבללין סולת אמר ר' שמואל אמר לך רבי שאני התם בתודה דלא אפשר דרביעית שמן היא כדאמרן חצי לוג לתודה דהיינו רביעית לוג לחלות ואי אפשר לבוללן ט) חלות אבל מנחת מחבת ומרחשת שאין בהן חלות כ"כ דאפשר לבוללן חלות נבללין חלות. מ"ר ז"ל. להאי לישנא ל"ג מאי היא י) (אמר רבי): **מאי תלמודא.** דהללו בוללן ולא אלו אימא דבלולות מתרוייהו והכי יא) משמע ו) (א) משוחין ושניהן משוחין: **לא לישתמיט קרא כו'.** אלא (ב) ו) מה דכתיב בלולה בחלות ומשיחה ברקיקה שמע מינה דהכי הוא דווקא: **מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין.** (ג) [עשרה חלות ועשרה רקיקין] לרבנן מביא לוג וכו'. ע"א הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקים כגון שהביא ה' חלות וה' רקיקין ור' שמעון היא דאמר יב) מחצה חלות ומחצה רקיקין מביא: **מושח את הרקיק על פני כולו.** פליגא אמתניתין דאמר כמין כי: **ושאר השמן.** שנשתייר על משיחת הרקיק מחזירו לחלות: **רקיקין הבאים בפני עצמן.** דאי בעי רקיקין מביא ואי בעי חלות מביא ולא היו נבללין בשמן והיה בה רבוי שמן שנשתייר על המשיחה יג) ואינו נאכל וכיצד הוא עושה מושחן וכו': **מושחן וחוזר ומושחן.** דכיון דליכא חלות ליכא למימר ושאר השמן מחזיר לחלות וכיון דסבירא ליה דאין שאר השמן נאכל לכהנים משום הכי חוזר ומושחן עד וכו': **למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים.** שאין נעשין בכלי אלא נאפות בתנור שאין טעונים פתיתה אבל מנחת מאפה לא ממעט מפתיתה דלקמן מרבי ליה לפתיתה עם שאר מנחות אע"ג דנאפות בתנור: **לרבות כל המנחות לפתיתה.** ואפילו מנחת מאפה: **תלמוד לומר אותה.** למעוטי הני תרתי: **ולא אוציא את הרקיקין.** שיהו רקיקין טעונין יציקה דלא ממעט קרא אלא חד מהני תרתי מיניה שנה: **תלמוד לומר היא.** מיעוט אחר למעט (ד) ליציקה: **מאי תלמודא.** כלומר מה ראית להוציא את מנחת מאפה שכתובה עם שאר מנחות אימא להוציא את מנחת כהנים שהרי אין כתובה בפרשת שאר מנחות: יד) **שני מיעוטין.** עליה והיא (כ):

רש"י כת"י

ובוללה. ונותן עליה שמן ליציקה: **מאי היא.** מילתא דרבנן דאמרי אי אפשר לבוללן אלא סולת: **רביעית שמן היא.** דאמרי' בפ' שתי מדות ל) מביא חצי לוג שמן וחולקו חציו לחלות ורקיקין וחציו לרבוכה ובלחמי תודה הוי שלשה מינים של מצה חלות ורקיקין ורבוכה כדאמרי' לקמן (עז.) דחצי הלוג הל"מ וחלות ורקיקין שבעה עשרונים פתות שלש הוי ולאחר אפייתן יבשות הן ובולעות שמן יותר מחמת האור ורביעית שמן לא ספקי להו: **מאי תלמודא.** דלמא גלי קרא גבי רקיקין משיחה וה"ה לחלות וגבי חלות בלילה וה"ה לרקיקין: **מנחה הבאה חציה חלות וחציה רקיקין.** במנחת מאפה קאי ואליבא דר"ש דאמר בפ' כל המנחות באות מצה מ) רצה להביא מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא: **מחזירו לחלות.** לבלילה דמשיחת רקיקין קודם לבלילת החלות: **נאכל לכהנים.** בפני עצמו ואינו מחזירו לחלות: **רקיקין הבאין בפני עצמן.** כגון אם הביא למנחת מאפה כולה רקיקין:

גמ' הנעשות בכלי למעוטי מאי. מפתיתה למעוטי מנחת מאפה ליכא למימר כדמפרשי' לקמן דגבי יציקה כתיב תרי מעוטי עליה והיא (ויקרא ב) וגבי פתיתה לא כתיבי ש"מ מיציקה ממעט לה למנחת מאפה ולא מפתיתה: **פתות אותה פתים מנחה.** ואע"ג דמנחה לא סמוך לפתיתים דקרא הכי כתיב פתות אותה פתים ויצקת עליה שמן מנחה היא אפי' הכי דריש ליה הכי משום דמנחה אסוליה קרא קמי: **ומאי תלמודא.** דלהוציא מנחת מאפה אתיא דילמא להוציא מנחת כהנים:

מה להלן יציקה ובלילה אף כאן יציקה ובלילה. תימה למה לי למילף מג"ש דקרבנך קרבנך תיפוק לי דמרבינן בסמוך מדכתיב מנחה לרבות כל המנחות ליציקה ולא ממעטינן אלא מנחת מאפה ומלינו למימר דעיקר ג"ש למתן שמן בכלי אתיא ויציקה ובלילה דהכא הוא הדין דבלאו ג"ש הוה ידעינן מדכתיב מנחה ועוד נראה דבלילה נמי איצטריך ג"ש דמדכתיב מנחה לא מרבינן אלא יציקה לחודה דעל יציקה כתיב ומרבינן מיניה פתיתה לכל מנחות דפתיתה ויציקה כתיבי בההוא קרא ומיהו צריך לדקדק דבמנחת סולת ובמנחת העומר דלא כתיב בהו ט) (בלילה) מתן שמן בכלי קודם לעשייתן פ) (מולין) תינח מחבת ומרחשת דכתיב קרבנך אלא שאר מנחות מנלן ואם נפרש מדכתיב מנחה במחבת מרבינן כל מנחות לשלשה מתנות שמן א"כ ע) היכי דממעטינן מאפה מיציקה מדכתיב עליה והיא נמעט נמי ממתן שמן בכלי קודם לעשייתן דהנך תיבות גבי הדדי כתיבי ויצקת עליה שמן מנחה היא ונראה לפרש דגבי שלשה מתנות שמן כל המנחות למידות זו מזו בלא שום ג"ש מסברא בעלמא דכיון דטעונות מתנות שמן נלמד סתום מן המפורש כעין גלוי מילתא בעלמא והא דצריך הכא קרבנך לג"ש היינו משום דכיון דבמחבת כתיב יציקה אחרונה ובמרחשת כתיב מתן שמן בכלי בתחילה ה"א שזו דינה בכך וזו דינה כך אבל אחר שמלמדינו בג"ש ליתן האמור של זה בזה ה"ה בכל המנחות חוץ ממאפה דמיעטה רחמנא ף) מיציקה ומשום דכתיבי מיעוטי גבי יציקה הוא דאיצטריך ליה מנחה לרבות כל המנחות ליציקה: **שפיר** קאמרי ליה רבנן ומאי היא. תימה מעיקרא פשיטא ליה דשפיר קאמרי רבנן ואח"כ בעי מאי היא ועוד שאין מתרץ כלום אקושיא זו ונראה לפרש דלאו קושיא היא אלא בניחותא קאמר דשפיר קאמרי ליה רבנן כדחזינן בתוספתא דחזר בו רבי דאמר נראין דבריהן מדבריי ומאי היא כלומר מאיזה טעם אמר ר' שמואל בר רב יצחק רביעית שמן היא ומתחלקת לכמה חלות ולאחר אפייתן יבישות הן ובולעות שמן מחמת האור וברביעית שמן לא ספקא להו: **ומה** חלות שאין טעונות משיחה כו'. צריך לדקדק אי שייך כאן כל חד וחד תיקום בדוכתיה ץ): **כמין** כי. פי' בקונט' כמין טי"ת ובפירושי חומש פי' גימל ויש מפרשים כמין נון או כמין כ' ובערוך ק) פירש דתניא בכריתות (דף ה:) המלכים מושחין כמין נזר והכהנים כמין כי יוונית פירוש יצק שמן על ראש [אהרן] ויורד אילך ואילך כמין שני מרגליות וזהו צורתו: **אימא** להוציא מנחה כו'. הקשה בקונטרס גבי פתיתה נמי לפרוך אימא להוציא מנחת כהנים ותירץ דמסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי בדין מנחת מחבת שכן פתיתה כתיבא ביה בהדיא ושתיהן מנחת יחיד ונפש כתיב בפרשה למעט שתי הלחם ולחם הפנים דליבור הן:

איזהו

עין משפט נר מצוה

כט א ב מיי' פי"ג מהל' מעשה"ק הלכה ח:
ל ג מיי' שם הלכה ח ט:
לא ד מיי' שם הלכה ו:
לב ה מיי' שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְאִם מִנְחָה עַל הַמַּחֲבַת קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן מַצָּה תִהְיֶה: ויקרא ב ה
2. וְכִי תַקְרִב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת חַלּוֹת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן: ויקרא ב ד
3. פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן מִנְחָה הִוא: ויקרא ב ו

שיטה מקובצת

א] ומה להלן כו'. וא"ת למה לי גז"ש ליציקה בהדיא כתיב ויצקת עליה שמן ודרשינן לקמן לרבות כל המנחות ליציקה וי"ל דמשום בלילה איצטריך גז"ש ולא משום יציקה אבל קצת קשה היכא דלא כתיב קרבנך מנלן וי"ל דכיון דליכא מנחה הצריכה שמן ולא כתיב בה מיהא חדא מתנה דשמן או מתן שמן או יציקה או בלילה וכיון דהכי הוא ילפינן להו כולהו במה מצינו ומיהו אצטריך גז"ש דליכא למימר דניליף במה מצינו משום דאי לאו גז"ש הו"א כל חד וחד [במה] דכתיב בה דוקא אבל מאחר דגלי לן גז"ש דלאו דוקא מעתה מצינו למילף כולהו במה מצינו: ב] תיבות כשהן חלות נמחק: ג] אי אפשר שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי מאי היא. ה"פ שפיר קאמרי ליה רבנן כדאיתא בתוספתא דחזר לדבריהם דבעינן בלילה מיהו מאי היא דקאמרי אי אפשר לבוללן: ד] לא לשתמיט קרא: ה] והחלות בוללן: ו] פתיתה. משמע אפי' מנחת סולת ודלא כפי' רש"י בפירוש החומש דאמר מנחה הנקמצת סולת אינה טעונה פתיתה: ז] וכו' הס"ד ואח"כ מה"ד שפיר קאמרי ליה רבנן לר' לחמי תודה אי אפשר לבוללן חלות ונבללין סולת וה"ה למחבת ומרחשת הס"ד ומה"ד מאי: ח] מתיבות ע"א שפיר כו' עד אמר ר' שמואל נמחק: ט] לבוללן החלות: י] תיבות אמר רבי נמחק: יא] והכי נמי תיבת משמע נמחק:

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' חולין כג. ד"ה פיסלן], ב) [הוריות יב. ע"ש כריתות ה: ע"ש], ג) [לקמן קי.], ד) מה"ד כמנחתו דאלו נאמר כמנחתו הוי מקיש מוכתו לנדבתו והלא כו'., ה) נ"א חלות כדמפרש לקמן ונבללין סלת וה"ה למחבת ומרחשת דנבללין סלת והס"ד. צ"ק, ו) נ"א נמי, ז) נ"ל מדכתיב. צ"ק, ח) [לעיל סג:], ט) [המנחה יעב"ץ], י) שייך לע"ב, כ) [ויקרא ב], ל) לקמן פט., מ) לעיל סג:, נ) נ"א בלילה ומתן שמן בכלי קודם לעשייתן מנלן. צ"ק, ס) רש"ק מ"ע, ע) נ"ל כי, פ) נ"א מיציקה משום דכתיבי תרי מיעוטי גבי יציקה עליה והיא איצטריך ליה כו'. צ"ק בשם פ"י, צ) [וע' תוס' זבחים טז: ד"ה כל מלח ותוס' חולין כג: ד"ה ותמלא], ק) [ערך כי א'].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי תלמודא וכו' משמע ב"כ משוחין: (ב) ד"ה לא לישתמיט וכו' אלא מה דכתיב: (ג) ד"ה מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין כגון שהביא ה' חלות וכו' כצ"ל והשאר נמחק: (ד) ד"ה תלמוד לומר וכו' למעט רקיקין ליציקה:

מוסף רש"י

כמין כי יוני. שמתחיל למשוח באצבעו בין ריסי עיניו ומושך אצבעו על הראש והולך עד שמגיע לשורש כנף יוני זה X (הוריות יב.) אות יוונית ועשוי זה דמליק שמן על ראשו ואח"כ בין ריסי עיניו ומצרפן באצבעו דרך הפסקה (כריתות ה:). מותר השמן נאכל לכהנים. בדין רקיקין הבאים בפני עצמן הלכך מה נפסק מותר של רקיקין נאכל לכהנים (להלן עו.).

רבינו גרשום

ובמנחת מחבת כתיב יציקה ובלילה: ואי אפשר לבוללן אלא סלת. דחצי לוג שמן היה בתודה ולא יותר כדאמרי' בפרק שתי מדות חציו של חצי לוג לרקיקין וחלות וחציו לרבוכה. ואי אמרת דבוללן כשהן חלות היאך יכול לבלול ל' חלות של מצה בחצי לוג אלא כשהן סלת נבללין: כיצד עושה. למנחת מחבת ומנחת מרחשת נותן מתן שמן וכו' ונותנה לסולת: שפיר קאמרי ליה רבנן לר'. מאי היא. כלומר אי שפיר אמרו ליה רביעית שמן הוא כדאמר חציו של חצי לוג דהיינו רביעי' (דאמרי) [וחוציהו] חציו לחלות ורקיקין ואי כשהן חלות נבללין היאך מתחלק לכמה חלות אלא כשהן סלת נבללין: מאי תלמודא. דהללו בלולות ולא אלו אימא גלי בהני והוא הדין להני: אמר רבא א"כ דשניהן נבללין לא לישתמיט קרא כו'. ושאר השמן שנשתייר על משיחת הרקיקין מחזירו עם השמן של חלות: רקיקין הבאין בפני עצמן דאי בעי רקיקין מביא. ואי בעי חלות מביא: למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים. דאין נעשות אלא נאפות בתנור: מאי תלמודא. כלומר מה ראית להוציא את אלו אימא להוציא מנחת כהנים: